

Bursaspor Profesyonel Futbol Takımındaki Direktör Değişikliklerinin İncelenmesi

Mehmet DOĞAN¹, Ayşegül DOĞAN²

¹TÜFAD Bursa Şube, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1665-2866>

²TÜFAD Bursa Şube, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1678-7157>

To cite this article/Atf için:

Doğan, M., Doğan, A. (2022). Bursaspor profesyonel futbol takımındaki teknik direktör değişikliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 39-48.

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2010-2019 yılları arasındaki şampiyonluk sonrası 10 sezonda Futbol Süper Liginde, 2019-2022 yılları arasındaki 3 sezon da Ptt 1. Ligde mücadele etmiş olan Bursaspor futbol takımında yapılan teknik direktör değişikliklerinin ve bunların takımın sportif dereceleri üzerindeki etkilerinin araştırılmasıdır. Bu amaçla çalışmamız kapsamında, Transfermarkt ve Türkiye Futbol Federasyonu'nun resmi web sitesinde yer alan geçmiş sezonlara ait veriler kullanılmıştır. Elde edilen veriler, Excel programında tablo haline getirilmiş ve sonuçlar ayrı ayrı yorumlanmıştır. Şampiyonluk yılı ve sonrasındaki süper ligde mücadele edilen son on sezonda, 15 farklı teknik adam takımında görev yaparken, 8 sezonda yerli, 2 sezonda ise hem yerli hem de yabancı teknik adamlar görev almış, 4 sezon 1 teknik adamla başlayıp bitirilmiş, 6 sezonda ise, sezon içerisinde kısa veya uzun süreli olarak çalışmış olan birden fazla teknik adam görev yapmıştır. Süper lig sonrası düşülen Ptt 1. Ligdeki 3 sezonda ise 9 farklı yerli teknik adam görev yapmış, 1 sezon 1 teknik adamla başlayıp bitirilmiş, 2 sezonda ise kısa veya uzun süreli olarak çalışmış birden fazla teknik adam takımında görev yapmış, takım başarısız olarak 2.lige düşmüştür. Teknik adam değişiklikleri genellikle alt ve orta sıralarda mücadele edilen dönemlerde daha fazla sayıda yapılmıştır. Sonuç olarak, fazla sayıda yapılan teknik adam değişikliğinin takımın başarısına olumlu katkı yapmadığı, şampiyonluk sonrası belirli aralıklarla takımın iki alt lige düştüğü, takımın hedeflerine ulaşabilmesi için teknik adam seçimlerinin takımın bünyesine uygun ve daha isabetli olarak yapılması gerektiği, tercih edilmiş teknik adamlarla daha uzun süreli olarak çalışılmasının takıma olumlu katkılar yapabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bursaspor, Futbol, Teknik Direktör

Abstract

The aim of this study is to search the coaching changes and their effects on the sportive degree of the Bursaspor football team, that performed in the Turkish Football Super League for 10 seasons between 2010-2019 and in the Ptt 1st League between 2019-2022. For this purpose, within the scope of our study, data from the official website of Transfermarkt and Turkish Football Federation were used. The obtained data were tabulated in the Excel program and the results were interpreted separately. During the championship year and the following ten seasons, total of 15 different coaches worked for the team. For 8 years local and for 2 years both local and foreign coaches took part in the season. For 4 seasons only 1 coach managed the team and for remaining 6 years, more than 1 coach took part to manage the team. In PTT 1st League, 9 different managers worked for the team. For one season, one coach managed the team. In the other two seasons more than one coach managed the team. And the team unsuccessfully moved to the 2nd league. Coaching changes were generally made when the team was in lower or middle ranks. As a result, it has been concluded that many coaching changes did not contribute positively to the success of the team. Team was relegated to two lower leagues at certain intervals after the championship. It can be said that the selection of coaches should be made more appropriately and more accurately in order for the team to reach its goals. It can also be said that working with the coach longer terms can also make positive contributions to the team.

Keywords: Bursaspor, Football, Coach

GİRİŞ

1 Haziran 1963 günü kurulmuş olan Bursaspor, Türkiye'nin kent adı verilen oluşturulmuş ilk takımı özelliğine de sahiptir. 1966-67 sezonunda mücadele ettiği alt ligde şampiyon olarak Birinci Lig'e çıkmış olan Bursaspor, 1985-86 futbol sezonunda tarihindeki ilk ve tek federasyon kupasını kazanmış olmasına karşın yine aynı sezonda tarihinde ilk defa bir alt lige düşmüştür. Ancak yine o sezon Türkiye kupasını kazanması nedeniyle ilgili yönetmelik sayesinde ligde kalabilmiştir.

Ligin en eski kulüplerinden biri olan Bursaspor 2003-2004 sezonunda İkinci Lige düşmüş, iki sezon bu ligde mücadele ettikten sonra 2005-2006 sezonunda tekrar Süper Lige yükselmiştir. Dört yıl sonra Süper lig şampiyonu olmuştur. Bursaspor 16 Mayıs 2010 günü şampiyon olarak Türk futbolunda "Anadolu Devrimi" olarak adlandırılan bir başarıya imza atmıştır (Zencirkıran, 2011). Bu şampiyonluğun ardından bir türlü istikrarını tekrar yakalamayan takım, 2016-17 ve 2017-18 sezonlarında da son haftada ligde kalmış, 2018-19 sezonunda ise ligi 16. sırada tamamlayarak bir alt lige düşmüştür. 2019-2020 sezonunda mücadele etmeye başladığı Ptt 1. Ligden ise 2021-2022 sezonu sonunda 17. Sırada kalarak 2. Lige düşmüştür. Böylece Türk futbol tarihinde şampiyonluk yaşamış bir kulüp iki alt kümeye düşmüştür.

Performansa etki eden faktörlerin çokluğu ve çeşitliliği, sportif performansı oluşturan birimlerin objektif tespit edilmesini zor ve karmaşık hale getirmektedir. Takımın, bir grup insan demek olmadığı, takım olabilmek için, bundan daha fazlasına ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Takım bir hedefe birbirlerine oldukça bağımlı kişilerle ulaşır. Takım içindeki her üye, farklı becerilerin oluşmasına katkı sağlar ve bu beceriler takımın yararına olduğu gibi, takımın hedeflerine ulaşmasına da yardımcı olur (Samur, 2018).

Takımların elde ettiği başarı ya da başarısızlıklarda saha içi ve dışı pek çok faktörün olumlu ya da olumsuz etkileri olduğu bilinmektedir. Futbol emek piyasasının ana aktörleri; kulüp başkanları, yöneticiler, futbolcular, teknik direktörler, yardımcı antrenörler, menajerler ve hakemlerdir (Ataçocuğu ve Zelyurt, 2013). Futbol takımlarında farklı sürelerde görev yapan teknik adamlar da bu aktörlerin önde gelenlerinden birisidir.

Türkiye Futbol Federasyonu, profesyonel teknik adamları "Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan, kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan ve TFF'den profesyonel takım çalıştırma lisansı almış teknik adamlar" (md.3); olarak belirtmiştir (<http://1>).

Teknik direktör, futbol takımlarını teknik anlamda yöneten, o takımın başarısı için mücadele eden ve geleceğini planlayan kişi olarak tarif edilebilir. Bu nedenle iyi bir teknik direktör, teknik açıdan yeterli bilgiye sahip olduğu kadar yönetsel becerilere de sahip olmalıdır. Bu, teknik direktörün bilgi, deneyim ve kişiliğinin bir ürünüdür. Modern spor anlamında ise teknik direktör, sporcularını performanslarının doruğuna taşıyan, onların fiziksel, sosyal, duygusal ve zihinsel kapasitelerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olan ve karşılaşmalara hazırlayan kişidir (Erdem, 2005).

Futbolun reklam piyasasının en gözde kollarından biri haline gelmesi, taraftarın artık arz-talep ilişkileri bağlamında düşünülerek müşteriye dönüşmesi; antrenörlerin başarısızlığını nerdeyse affı olmayan bir safhaya taşımaktadır. Başarısızlık durumu antrenörlerin sözleşmelerinin her an feshedilebilmesi tehlikesini de beraberinde getirir (Ataçocuğu ve Zelyurt, 2013).

Dünya futbolu, son 10 yılda çok hızlı bir değişim göstermiştir. Futbol takımlarının gelirlerinin son 10 yılda 4 kat arttığı düşünülürse, her takım bu pastadan daha fazla pay alabilmek için daha başarılı olma çabası içindedir. Bunun sonucu olarak da, daha büyük başarıya endekli bir futbol kültürü meydana gelmiştir. Tabii bu durum, yöneticilerde, futbolcularda ve özellikle teknik direktörlerde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Bu baskı neticesinde oluşan bir başarısızlık durumunda da fatura, genellikle teknik direktörlere kesilmekte, teknik direktörler ya istifaya zorlanmakta ya da görevlerine son verilmektedir. Bu değişiklik neticesinde başarısızlığın sona ereceği ve kısa sürede başarılı sonuçların geleceği düşünülmektedir (Egesoy, 2010).

Her alanda olduğu üzere sportif başarı için de süreklilik, doğru sporcu ve teknik kadro tercihleri büyük önem taşımaktadır. Teknik direktör değişiklikleri son yıllarda Türk futbolunda çok sık görülen bir gerçektir. Bu durum Bursaspor içinde söz konusudur. Özellikle kurumsallaşmasını tamamlayamamış kulüpler ve yöneticileri, kulübün yaşadığı bir sportif başarısızlık durumunda öncelikle teknik direktör değişikliğine gitmektedirler. Futbol kültürünün olduğu ülkeler ve takımlarında görev yapan teknik direktörler, yalnızca sportif sonuçlara bakılmaksızın uzun yıllar takımlarında görev yapabiliyor iken, Türkiye’de ve dolayısıyla Bursaspor’da da bu süre alınan sonuçlara göre belirlenmekte ve zaman zaman birkaç maçla sınırlı olabilmektedir.

YÖNTEM

Evren Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Süper lig şampiyonluğunun kazanıldığı 2009-2010 ve Ptt 1. lige düşülen 2018-2019 sezonu arasındaki toplam 10 futbol sezonu ile mücadele ettiği Ptt 1.ligden 2.lige düştüğü 2019-2020 ile 2021-2022 yılları arasındaki 3 sezon olmak üzere Bursaspor’ un süper lig ile Ptt 1. Ligde oynadığı takımlarda görev yapmış teknik adamlar ve takımın başında oldukları müsabakalarda elde ettiği sportif bir takım verileri oluşturmuştur. Araştırma; verilerin incelenmesi konusunda durum tespiti yapacağı için betimsel nitelik taşımaktadır.

Veri Toplama Aracı

Çalışma için gerekli seçilmiş olan bilgiler Transfermarkt ve Türkiye Futbol Federasyonu’nun resmi internet sitelerindeki bilgi bankasında bulunan istatistiksel verilerden elde edilmiştir.

Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi

Bursaspor profesyonel futbol takımında görev yapmış olan yerli ve yabancı teknik adamlar, çalıştıkları sezonlar, görev yaptıkları süre içerisinde elde ettikleri sportif sonuçlar tespit edilmiştir. Elde edilen veriler, yüzdeler halinde Excel programında tablolar haline getirilerek ayrı ayrı yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Süper ligde yer aldığı son 10 sezonda Bursaspor’da görev yapmış olan teknik adam sayıları

Sezon	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19
Yerli	1	1	1	3	1	1	3	5	1	2
Yabancı	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0
Toplam	1	1	1	3	2	1	3	5	3	2

Süper ligde oynanan son on sezondaki lig maçlarında, toplam 12’si yerli, 3’ü yabancı olmak üzere 15 farklı teknik adam takımda görev yaparken, 8 sezonda yerli, 2 sezonda ise hem yerli hem de yabancı teknik adamlar takımda görev almış, 4 sezon 1 teknik adamla başlayıp bitirilmiş, 6 sezonda ise sezon içerisinde kısa veya uzun süreli olarak görevde kalmış farklı sayıda teknik adam değişikliğine başvurulmuştur. 4 sezona (10-11, 11-12, 12-13, 16-17) bir önceki sezonda görevde olan teknik adamla başlanmış, diğer 6 sezonun başında ise bir önceki sezonda görev yapmış olandan farklı bir teknik adam takımın başına getirilmiştir. Teknik adam değişiklikleri genellikle ligin ortası veya sonlarına doğru gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2: Ptt 1.ligde yer aldığı son 3 sezonda Bursaspor’da görev yapmış olan teknik adam sayıları

Sezon	19-20	20-21	21-22
Yerli	4	1	5

Ptt 1.ligde oynanan son üç sezondaki lig maçlarında, toplam 9 farklı yerli teknik adam takımda görev yaparken, yabancı teknik adam görev almamış, 1 sezon 1 teknik adamla başlayıp bitirilmiş, 2 sezonda ise sezon içerisinde kısa veya uzun süreli olarak görevde kalmış farklı sayıda teknik adam değişikliğine başvurulmuştur. 1 sezona (20-21, 21-22) bir önceki sezonda görevde olan teknik adamla başlanmış, diğer 2 sezonun başında ise bir önceki sezonda görev yapmış olandan farklı bir teknik adam takımın başına getirilmiştir. Teknik adam değişiklikleri genellikle ligin ortası veya sonlarına doğru gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3: Süper ligde çalışmış olan teknik adamların görev aldıkları sezon sayısı

T.Adam/Sezon	1 Sezon	2 Sezon	5 Sezon	Toplam
Yerli	9	2	1	12
Yabancı	3	0	0	3
Toplam	12	2	1	15

Teknik adamların ligde oynamış olan on sezonda takımdaki çalışma devamlılıklarına bakıldığında ise; 1 yerli teknik adamın 5 farklı sezonda, 2 yerli teknik adamın 2 farklı sezonda ve 3’ü yabancı olmak üzere toplam 12 teknik adamın ise yalnızca 1 sezonda kısa veya uzun süreli görev yaptığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, takımın bir sezonda ortalama 1,5 teknik direktörle çalıştığını göstermektedir.

Tablo 4: Ptt 1.ligde çalışmış olan teknik adamların görev aldıkları sezon sayısı

T.Adam/Sezon	1 Sezon	2 Sezon	Toplam
Yerli	8	1	9

Teknik adamların ligde oynanmış olan üç sezonda takımdaki çalışma devamlılıklarına bakıldığında ise; 1 yerli teknik adamın 2 farklı sezonda, toplam 8 teknik adamın ise yalnızca 1 sezonda kısa veya uzun süreli görev yaptığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, takımın bir sezonda ortalama 3 teknik direktör değişikliği yaptığını göstermektedir.

Tablo 5: Süper ligde yer aldığı son 10 sezonda takımın lig sıralamalarındaki yeri

Sezon	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19
Sıra	1	3↓	8↓	4↑	8↓	6↑	11↓	15↓	13↑	16↓

Bursaspor, 1 teknik adamla başlanıp bitirilen sezonlarda bir süper lig şampiyonluğu da yaşayıp ligi üst ve orta sıralarda bitirmiş, fazla sayıda teknik adamlarla çalışılan sezonlarda ise (12-13 sezonu dışında) orta veya daha alt sıralarda ligi tamamlamıştır. Takım, 12-13, 14-15 ve 17-18 sezonlarında ligi bir önceki sezonda tamamladığı sıralamanın üzerinde tamamlarken, diğer 7 sezonda ise ligi bir önceki sezonda bitirdiği sıranın altında bitirmiştir. Takım, süper ligde mücadele edilen son dört sezonda ilk on takım içinde yer alamamış ve 18-19 sezonunda ise 27. hafta sonunda yapılan teknik adam değişikliği sonrası ligde kalması için gereken puanı ve sıralamayı sağlayamayarak bir alt lige düşmüştür.

Takımın sportif olarak en başarılı olduğu 09-10 / 12-13 arasındaki 4 sezonda toplam 3 farklı teknik adam değişikliği olurken, 13-14 sezonunda 2 farklı, 14-15 / 15-16 arasındaki 2 sezonda 4 farklı, sportif olarak en başarısız olunup son sezonda bir alt lige düşülen 16-17 / 18-19 arasındaki son üç sezonda ise toplam 9 farklı teknik adam değişikliği yapılmıştır.

Tablo 6: Ptt 1.ligde yer aldığı son 3 sezonda takımın lig sıralamalarındaki yeri

Sezon	19-20	20-21	21-22
Sıra	6↓	10↓	17↓

Bursaspor, 4 teknik adam değişikliği yaptığı 19-20 sezonunu ligi 6. sırada bitirerek Ptt 1. ligdeki en iyi klasman derecesini yapmış, 1 teknik adamın çalıştığı 20-21 sezonunu 10. Sırada tamamlayarak play-off dışında kalmış ve 5 farklı teknik adam değişikliği yapılan ve en başarısız olunan 21-22 sezonu sonunda ise 17. sırada kalıp ve 2. Lige düşmüştür.

Tablo 7: Teknik adamların Süper lig maçları performans verileri

Sezon	T.Direktör	Çalıştığı Hafta	G	B	M	A	Y	Averaj	T.D. Aldığı Puan	Top. Puan	T.D. Puan Ort.	T.D.Top. Puan Ort	Lig Sıra
2009-10	E.Sağlam	34	23	6	5	65	26	+39	75	75	2,20	2,20	1
2010-11	E.Sağlam	34	17	10	7	50	29	+21	61	61	1,79	1,79	3
2011-12	E.Sağlam	34	13	10	11	44	35	+9	49	49	1,44	1,44	8
2012-13	E.Sağlam	19	6	9	4				27		1,42		7
	E.Uzgun	1	0	1	0				1		1,00		7 →
	H.Karaman	14	8	3	3				27		1,92		4 ↑
Top/Ort		34	14	13	7	52	41	+11		55		1,44	
2013-14	C.Daum	26	9	7	10				34		1,30		12
	İ.Buz	8	3	3	2				12		1,50		8 ↑
Top/Ort		34	12	10	12	40	46	-6		46		1,40	
2014-15	Ş.Güneş	34	16	9	9	69	44	+25	57	57	1,67	1,67	6
2015-16	E.Sağlam	13	5	0	8				15		1,15		12
	E.Uzgun	2	0	0	2				0		0,00		14 ↓
	H.Hamzaoğlu	19	8	5	6				29		1,61		11 ↑
Top/Ort		34	13	5	16	47	55	-8		44		0,92	
2016-17	H.Hamzaoğlu	18	8	3	7				27		1,50		7
	T.Akdoğan	1	0	0	1				0		0,00		8 ↓
	M.Topçu	10	2	2	6				8		0,80		10 ↓
	A.Örnek	4	0	0	4				0		0,00		15 ↓
	M.Er	1	1	0	0				3		3,00		15 →
Top/Ort		34	11	5	18	34	58	-24		38		1,06	
2017-18	P.Le Guen	28	9	6	13				33		1,17		13
	İ.Ganchev	1	0	0	1				0		0,00		13 →
	M.Er	5	2	0	3				6		1,20		13 →
Top/Ort		34	11	6	17	43	48	-5		39		0,79	
2018-19	S.Aybaba	27	5	13	9				28		1,03		15
	M.Bakkal	7	2	3	2				9		1,28		16 ↓
Top/Ort		34	7	16	11	28	37	-9		37		1,15	

Takım 4 sezonu 1 teknik adamla tamamlarken, 6 sezonda birden fazla teknik adam görev almış, E.Sağlam şampiyonluk sezonu da dahil olmak üzere 5 farklı sezonda takımda en uzun süreli görev yapmış olan teknik adam olurken, 2016-17 sezonu takımı çalıştırmış olan 5 farklı teknik adam ile en fazla değişikliğinin yapıldığı dönem olmuştur. 1 teknik adamla çalışılan sezonlarda lig maçları itibarı ile takım, en fazla galibiyet, en az yenilgi, atılan en fazla gol, en iyi averaj, en iyi teknik adam puan ortalaması ve en iyi lig sıralaması değerlerine ulaşmıştır. Birden fazla teknik adamla çalışılan sezonlarda ise (2012-13 sezonu dışındaki sezonlar) takımın sportif dereceleri, sezon sonu lig sıralamasındaki yeri ve teknik adam değişiklikleri sonrası takımın ligdeki sıralamasındaki yerinde olumlu yönde önemli bir farklılık genellikle görülmemiş, fazla teknik adam değişikliği yapılan sezonlarda da değişiklik sonralarında teknik adamların takımda elde ettiği sportif değerler olumlu olarak bir miktar artış göstermiş

olsa da takım ligu aynı sırada ya da daha alt sıralarda tamamlamış ve 2018-19 sezonunda bir alt lige düşmüştür.

Tablo 8: Teknik adamların Ptt 1.lig maçları performans verileri

Sezon	T.Direktör	Çalıştığı Hafta	G	B	M	A	Y	Averaj	T.D. Aldığı Puan	Top. Puan	T.D. Puan Ort.	T.D.Top. Puan Ort	Lig Sıra
2019-20	Y.Koşukavak	15	8	3	4				27		1,80		6
	İ.Üzülmez	14	6	4	4				22		1,57		5↑
	İ.Buz	4	3	1	0				10		2,50		5→
	T.Alpak	1	0	0	1				0		0,00		6↓
Top/Ort		34	17	8	9	49	41	+8		59		1,46	
2020-21	M.Er	34	14	4	16	56	57	-1	46	46	1,35		10
Top/Ort		34	14	4	16	56	57	-1		46		1,35	
2021-22	M.Er	1	0	1	0				1		1,00		10
	A.Aköz	1	0	0	1				0		0,00		12↓
	F.Tekke	4	1	1	2				4		1,00		16↓
	Ö.Bizati	9	4	1	4				13		1,44		15↑
	A.Aköz	2	0	0	2				0		0,00		17↓
	T.Tuna	9	1	4	4				7		0,77		18↓
	M.Er	10	6	1	3				19		1,90		17↑
Top/Ort		34	12	8	16	43	53	-10		44		1,22	

Takım 1 sezonu 1 teknik adamla tamamlarken, 2 sezonda birden fazla teknik adam görev almıştır. M.Er 2 farklı sezonda takımda en uzun süreli görev yapmış olan teknik adam olurken, 2021-22 sezonu takımı çalıştırmış olan 5 farklı teknik adam ile en fazla değişikliğinin yapıldığı dönem olmuştur. 4 teknik adamla çalışılan Ptt 1.ligdeki ilk sezonda lig maçları itibarı ile takım, en fazla galibiyet, en az yenilgi, atılan en fazla gol, en iyi averaj, en iyi teknik adam puan ortalaması ve en iyi lig sıralaması değerlerine ulaşmıştır. Bir teknik adamla çalışılan 2020-21 sezonunda ise bir önceki sezonun derecelerine ulaşamamış, takım play-off sıralamasının dışında kalmıştır. En fazla teknik adam değişikliği yapılan 2021-22 sezonunda değişiklik sonlarında göreve getirilen teknik adamların takımda elde ettiği sportif değerler takıma olumlu olarak yansımamış, takım ligde aynı ya da daha alt sıralarda kalmış ve sezon sonunda tarihinde ilk defa olmak üzere 2.lige düşmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Elde edilen bulgulara göre, Süper lig şampiyonu olduğu 2009-10 ve bir alt lige düştüğü 2018-19 sezonları arasında Bursaspor' un lig maçlarında, toplam 12'si yerli, 3'ü yabancı olmak üzere 15 farklı teknik adam takımda görev yaparken, bir sezonda 1,2 yerli, 0,3 yabancı ve toplamda 1,5 ortalama teknik direktörle çalışmıştır. Ptt 1.ligde oynanan son üç sezondaki lig maçlarında, toplam 9 farklı yerli teknik adam takımda görev yaparken, yabancı teknik adam görev almamış, sezonlarda ortalama 3 teknik direktör değişikliği yapılmıştır.

Halit Egesoy (2010) yaptığı çalışmada, küme düşen takımlardaki teknik direktör 131 sayı ortalamasının (Ortalama 3.13) süper ligde kesintisiz oynayan takımlardaki teknik direktör sayı ortalamasından (Ortalama 1.35) daha fazla olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmacının, sezonlar ortalaması itibarı ile küme düşen takımlarda bulunduğu çalışan ortalama teknik adam sayısı ile Bursaspor'da çalışan ortalama teknik adam sayısı arasındaki fark, araştırmacının daha fazla takım, bizim tek takımdan elde ettiğimiz veriler nedeniyle kaynaklanmış olabilir.

Bursaspor'un Süper lig ve Ptt liginde mücadele ettiği sezonlarda 21 yerli, 2 yabancı olmak üzere toplam 23 teknik direktörle çalıştığı belirlenmiştir.

Halit Egesoy (2010) tarafından yapılan 1997-2007 yıllar arasında Türkiye Spor Ligindeki antrenör değişikliklerini inceleyen bir çalışmada Türk futbol takımlarının 10 yıllık süreçte, 234 yerli, 76 yabancı toplam 310 teknik direktörle çalıştıkları görülmektedir. 2010 yılından önceki 21 sezonluk dönemde Trabzonspor'da 28, Galatasaray ile Beşiktaş'ta ise 15'er teknik direktör değişikliği gerçekleştirdiği, Türkiye'de teknik direktörlerin görev sürelerinin birkaç maçla sınırlı kaldığı görülmektedir.

Bolat Gündüz ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışmada, son yirmi yılda Süper ligde şampiyon olmuş 4 takımdan birisi olan Bursaspor'un son yirmi yılda 25 teknik direktör değişikliği ile fazla teknik adam değiştiren takımlardan birisi olduğu belirlenmiştir.

Çalışmamızda elde edilen sonuçlar ile her iki araştırmada elde edilen sonuçlar birbirini destekler biçimdedir.

Penas (2011), yaptığı çalışmada, yapılan antrenör değişikliklerini kısa vadede “şok etkisi” olarak tanımlamış ve bunu antrenörün geldiği ilk dönemde oyunculara yansıttığı motivasyona bağlamıştır. Uzun dönemde bu etkinin azaldığı, hatta bir önceki antrenörün performansına kadar gerilediği sonucuna ulaşmıştır.

Koning (2003), tarafından Hollanda liginde yapılan bir araştırma sonucunda antrenör değişikliğinin takım performansına çok fazla etkisinin olmadığını sonucuna varmıştır.

Egesoy (2010), Türkiye futbol süper ligi teknik direktör değişikliklerinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, teknik direktör değişikliklerinin kısa vadede şok etkisi oluşturarak performans üzerinde etkili olduğunu söylese de uzun vadede herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmiştir.

Van Ours ve ark. (2016), Almanya ve Hollanda takımlarının sezon içindeki teknik direktör değişikliklerinin profesyonel futbol takımlarının performansına etkisini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada, yapılan teknik direktör değişikliklerinin takımlarının performansı üzerine olumlu bir etki oluşturmadığını belirtmişlerdir.

De Paola ve ark. (2012), İtalyan futbol takımlarının teknik direktör değişikliklerini kanıtlamak amacıyla yaptıkları çalışmada teknik direktör değişikliklerinin takımların performansı üzerine istatistiksel olarak önemli etkiler ortaya koymadığını belirtmişlerdir.

Adler ve ark. (2013), tarafından 1997-2010 dönemine ilişkin verileri kullanarak Amerikan Üniversite Futbol Ligi'nde antrenör değişikliğinin takımın başarısına etkisi araştırılmıştır. Araştırma bulguları, vasat düzeyde başarı gösteren kulüplerde gerçekleşen teknik direktör değişikliğinin takım performansını olumsuz etkilediğini göstermiştir.

Hautsh ve ark. (2001), takımın performans göstergelerinin teknik direktör değişikliği için bir gösterge olduğunu belirtmişlerdir.

Bursaspor'da şampiyon olunan ve onu takip eden birkaç sezon dışında gerek Süper lig gerekse de Ptt 1.lig dönemlerinde fazlaca sayıda antrenör değişikliğine gidilmiş, ancak yapılan bu değişiklikler birkaç istisna sezon dışında genelde takımın sportif performansına olumlu etkiler yapmamış, takımın elde ettiği sportif değerler genel olarak sürekli düşmüş ve takım önce Ptt 1. Lige sonrasında ise 2. Lige düşmüştür.

Farklı ligler ve takımlar üzerinde yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlarla çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak: sık yapılan teknik direktör değişiklikleri, Türkiye'de ve Bursaspor'da son yıllarda çok sık görülen bir durum haline gelmiştir. Futbolda profesyonelliği yeterince benimseyememiş, kurumsallaşmasını tamamlayamamış kulüplerin, etik olmayan spor dışı çözüm yollarını daha çok benimsedikleri görülmektedir. Ülkemizdeki değişik liglerde mücadele eden futbol takımlarının yöneticilerinin pek çoğunun futbolun içinden gelmemeleri ve yeterli spor yönetimi deneyimine sahip olmamalarından dolayı, kulüp içinde yaşanan bir başarısızlık durumunda ilk iş olarak teknik direktör değişikliğine gitmektedirler. Bursaspor'da görev yapan yönetici profilleri de ülke geneliyle örtüşmekte ve benzer uygulamalar oldukça sık olarak görülmektedir. Futboldaki başarı ve arzu edilen hedeflere ulaşabilmek için de istikrar, devamlılık, doğru tercihler olmazsa olmazlar arasında bulunmaktadır. Şampiyonluk sonrasında iki kez küme düşerek 2.ligde yer alacak olan Bursaspor'un bundan sonraki hedeflerine ulaşabilmesi için sezon başında takım planlamasının çok dikkatli yapılması, takımın statüsüne ve yapısına uygun antrenörleri tercih etmesi, beklenmeyen sportif neticelerde panikleyip veya saha dışı faktörlerin (tarafatar, yerel basın vb.) baskısı ile sık sık antrenör değişikliğine gitmemesi takım başarısı için daha olumlu olacaktır.

KAYNAKLAR

Adler, E.S., Berry, M. J., Doherty, D. (2013). Pushing reset: The conditional effects of coaching replacements on college football performance. *Social Science Quarterly*, 94 (1), s.11.

De Paola, M, Scoppa, V. (2012). The Effects of managerial turnover: evidence from coach dismissals in italian soccer teams. *Journal of Sport Economics*, 12(2), 152-68.

Erdem, K.(2005). Futbolda Kenar Yönetimi, İstanbul Morpa Kültür Yayınları, s. 13-14

Gündüz, B. Kayhan, M.(2017). Türkiye ve Avrupa'da teknik direktör değişimi. sportif bakış: spor ve eğitim bilimleri dergisi, 1(1), s.113.

Egesoy, H. (2010). Türkiye futbol süper ligi teknik direktör değişikliklerinin incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 1(2),38.

- Haustch, N., Lehmann, E. Ve Warning, S., Frick B. (2001). Shirking or Mismatch? Coach-Team Separation in German Professional Soccer, Diskussionsbeiträge: Serie 1, FachbereichWirtschaftswissenschaften, UniversitätKonstanz, No, 313.
- Koning,R.(2003). An econometric evaluation of the effect of firing a coach on team performance, university of Groningen. *Applied Economics*, Vol 35, S.561
- Lago-Penas, C.(2011).Coach mid season replacement and performance in professional soccer. *Journal of Human Kinetics*, V28, s.115
- Ataçocuğu, M.Ş., Zelyurt, M.K.,(2013) Eksik istihdam bağlamında futbol antrenörlüğü. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Volume 8/12 Fall, s.1204
- Samur, S.(2018). Futbol takımlarında mücadele azim ve iradesine katkı sağlayacak kişilik özellikleri. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 35-36
- Van Ours, C.J., Van Tuijl A.M., (2016). In-season head-coach dismissals and the performance of professional football teams. *Economic Inquiry*, 54, 591-04.
- Zencirkıran, M., (2011) Beşinci Şampiyon Bursaspor, İstanbul: İletişim Yayınları.S.15

İnternet kaynakları

http 1: www. tff.org.tr, TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı, 2009